עח: הזורק פרק שמיני גיטין

רבי יוחנן אמר קרוב לה שנינו אפילו מאה אמה. וקשה דבפ״ק דב״מ (דף י.) קא״ל יוחנן דקטנה יש לה חלר ויש לה ד׳ אמות וקאמר התם דליף מליאה מגגו משמע דבגגו לרבי יוחנן אינה מגורשת אלא תוך ד׳ אמות והכא קאמר אפילו מאה אמה וי״ל דבד׳ אמות אפילו יכול לשמור כמוה מגורשת וחוזר לארבע אמות לריך שתהא היא יכולה לשומרו ולא הוא ועוד קשה דרב אשי אית ליה התם דבריה״ל לא תקנו ארבע אמות והכא תנן היתה עומדת ברה״ר קרוב לה מגורשת וי״ל דהתם באין יכול לשומרו והכא ביכולה לשומרו א״נ י״ל דהכא נאו דוקא נקט רה״ר אלא בסמטא[א] או בגדי רה״ר:

[ט] **והא א״א לצמצם.** וא״ת ולישני כגון דלא ידעינן בי מינייהו קדיש ולכך הוי ספיקא וי״ל דליתנא דמתא על מחלה לא משמע הכי[ב] ולכך מוקי לה בשתי כיתי עדים כו׳[ג] וא״ת ונימא אוקי תרי בהדי תרי ואוקי איתתא בחזקת אשת איש ולא תהא מגורשת כלל וי״ל כיון דספיקא דרבנן היא כדאמרינן בפ׳ ארבעה אחין (יבמות דף לא.) נתנו לה דין מגורשת ואינה מגורשת:

[י] **שניהם אין יכולים זה הוא מחצה על מחצה.** פי׳ אין יכולין לשומרו כל אחד לבדו אלא שניהם יחד אבל אם אין יכולין לשומרו כלל כל עיקר: דאינה מגורשת כלל כל עיקר:

ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גט לידה. והיינו דוקא בהה״כ[ד] אבל בחלרה[ה] אין לריך שיגיע לידה כדאמר לעיל (עז:) מיזיל איהי ותחוב ותפתח ומיהו בערוך בערך גט כתב קבלנו מרבותינו אפי׳ זרקו לה בתוך חלרה לא משתריא לעלמא עד דמטי גיטא לידה (דגרסי׳ בתלמוד א״י המחורר מכלן עד שיתנו לה. ואינו נראה לי דהאי דאמר שמואל ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא לידה דוקא כשזרקו לה ברה״ר שאין לאשה זכות בו אבל כשזרקו לה בתוך חצרה יש לנמנם בדבר שלא יהיה גט והלכך אע״ג דלא מטי גיטא לידה הויא מגורשת וחצרה קני לה: א״ר אסי א״ר יוחנן לגיטין אמרו ולא לדבר אחר פי׳ שאין ד׳ אמות קנות אלא לענין גיטין ולא לדבר אחר עד שיגיע לידו **איתיביה** ר׳ **אבא לר׳ אסי וכן לענין קדושין** שאני התם דכתיב ויצאה והיתה אתיביה וכן לענין החוב אמר לו (צריך) זרוק וכו׳ הכא במאי עסקינן דאמר לו זרוק לי חובי בתורת גיטין והפטר אי הכי מאי למימרא מהו **דתימא מצי אמר משטה אני בך** קמ״ל פי׳ קנין הגט אינו דומה לשאר הקנין דעלמא דקנין דעלמא אין אדם יכול להקנות להבירו בעל כרחו. תוס׳ רי״ץ, ע״ש עוד. ח. והא דלא אומרים המוציא מחבירו לרבה ולר׳ יוסף. עי׳ רשב״ם ומהרש״ם. ט. דהא דקאמר אם אינו יכול להביאו דמגורשת. תוס׳ כ״מ שם. י. ולא קפצה ולא עשתה שום דבר. תוס׳ כ״מ שם. יא. ממדלש סם הוסיף: בדיעבד.

מחצה על מחצה שניהם יחלוקו. הכא לא שייך לומר המוליא מחבירו עליו הראיה דאין כאן ספק[ח]: **אם** יכול לנתקו ולהביאו כו׳. נראה דלא מיירי כשהיתה ידה פתוחה ולאחר שנתן הגט בידה קפלה ידה דא״כ אפילו אין יכול להביאו אלא אינה מגורשת כיון דבשעת נתינה היה יכול להביאו אלא ומה שקופלת ידה אח״כ זה אינו עושה הבעל אלא היא והוה ליה כמו טלי גיטין מעל גבי קרקע ואינו גט אלא נראה לר״י[ט] דמיירי שכבר היתה ידה קפולה והוא אם תחב הגט לתוך ידה ואם תחב כל כך בחוזק עד שאינו יכול להביאו אלא הוא מגורשת וא״ת מפרש דבידה פתוחה[ז] איירי שפיר ואם אינו יכול להביאו אלא היינו כשהגט כבד ואם יתמוך אלא מיתתך המשיחה ולריך ליזהר שתהא יד האשה פתוחה עד שיגיע כל הגט בידה דאם תקפוץ ידה בעוד שהבעל אוחז בראש הגט בידו לא הוי גט דהוי ומשיחה בידו ונראה דכשר[יא] דלא גרע מערק לה חרלים ושלפתו דהוי גט אע״ג דביד הבעל להדק מתניו אלא תטול והמחמיר תבא עליו ברכה: **והא** בארבע אמות דידה קא נפיל.

הוה מלי לשנויי דמיירי שהאשה עומדת בחלר דידיה דליתא לה ארבע אמות או ברה״ר עו) ולרב אשי דפ״ק דב״מ (דף י.):

ותתגרש מאוירא דארבע אמות. וא״ת והא לא מיינטר כדאמרינן בסמוך (עט.) בחויר גג וי״ל דחויר ארבע אמות חשיב ליה מיינטר ועומדת על ראש הגג מיירי אפילו חוץ לארבע אמות ולהכי פריך והא לא מיינטר וי״ל אומר דרבי אלעזר גופיה מספקא ליה אם מה שתיקנו חכמים ארבע אמות תיקנו גם בחויר ואע״ג דלא מיינטר עשאוהו כמיינטר כמו שעשו ארבע אמות רשותו ואע״פ שאינה רשותו: היתה

וגט יוצא. מאלו נאלו מקלתו בד׳ אמות שלה ומקלתו בד׳ אמות שלו: **והא אגיד גביה.** עדיין הגט ברשותו קלת ואתן ונתן בידה[יב] בעינן עד שיהא כולו ברשותה: **אמרוה קמיה דר׳ יוחנן.** להאי פירושא דאמתני׳: **משמיה דר׳ יונתן הכי.** כדפרשה ר׳ יוחנן לשמורו. רבי יונתן מבבל הוה ועלה לארץ ישראל: **סגיא נמי הכי.** דקורבה דאמתני׳ שמירה היא: **כל שקרוב לה מלו.** השתא משמע אע״פ שקרוב לה יותר ממנו ובא כלב ונטלו אינה מגורשת ובשיין לן בה אמאי אינה מגורשת מכי אתא לקורבה דידה אינגרשה לה ומאי איכפת לן אם נטלו כלב: **כל היכי דנעריה ומיזיל.** וכי כל הימים לריכה לשומרו: **אלא נאו הכי קאמר.** אע״פ שקרוב לה מלו אם יש הפסק נהר או גבשושית בינה לגט שאילו היה בא כלב ונטלו אינה יכולה לשומרו הימנו אבל הוא יכול לשומרו אינה מגורשת: **כדי אשאוה ואטלנו.** הוא דהוא קורבה דאמתני׳ ואפ״ה אם לא תעביד עובדא עד שתגיע לידה. גזירה שמא יאמרו על רחוק שהוא קרוב: **הוה עובדא.** שזרקו קרוב לה ומת ואלרכוה חליצה: **לגיטין אמרו.** דמשום קורבה מגורשת: **ולא לדבר אחר.** כגון אם זרק לו חוב קרוב לו ואבד דגט הוא דבעל כרחה קנויה לה אלכך לאלתר הוי גיטא אבל בעלמא לא: **ומיפטר.** דהא פטריה אבל זרוק לי חובי שמא זרוק ושומרו קאמר: **ומשיחה.** חוט שהגט קשור בו ליל״ל בלע״ז: **גט בידה.** שנתנו לה וראם המשיחה עדיין בידו: **לקטפרס.** מדרון. ולאלי אלבעותיה מטין לקרקע אלא פשוטה ידה זקופה כלרך פושטי יד: (ב״מ ז.). **אינה מגורשת.** לאו נתינה היא. בעינן כריתות ולילל. כריתות הבלה שיהו מובדלים זה מזה והרי אגודים הם כמוהו זה. (שם).

מוסף תוספות

א. (ו)כדאשכחן בפרק המוכר את הספינה [ב״ב פה ע״א] (רב ושמואל) [ר״י ור״ל] דאמרי תרוייהו אפילו בהה״ר ולא פליגי כאן בהה״ר כאן בסימטא. תוס׳ הלא״ש. ב. [דהא] משום שפק קרוב לה ספק גרושה ולא משום מחצה על מחצה. שיט״ק. ג. דלשון מחצה על מחצה שייך טפי בשתי כיתי עדים (תוס׳ יומא לא. ד״ה שתי כיתי) [ד]כיון דאיכא עדים דמסייעי לכל חד שפיר מייתי [אצ״ל שפיר קרי] להו מחצה על מחצה. ר״ג, ועיין מהרש״ל. ד. וגזירה דרבנן הוא דגזרי קרוב אטו רחוק. שיט״ק. ה. דליכא למיגזר ולא מידי, אפילו לכתחילה. שיט״ק. ו. דהכי איתא בירושלמי תני ר׳ אלעזר אפילו הוא קרוב לה מלו ובא כלב ונטלו אינה מגורשת, שמואל אהדא דר״א המחוור שבכולן עד שיתננו לתוך ידה. תוס׳ הלא״ש. ז. משא״כ בשאר קנינים דעלמא, אין אדם יכול להקנות להבירו בעל

מסורת הש״ס

א) [יבמות לא.], ב) [פסחים פט: חולין מה. זבחים ל:], ג) [תוספתא פ״ו], ד) [ברכות לו. וש״נ ועיין פירושו של מלת שיגע בחגיגה מו: על עדו], ה) [קדושין ה. וש״נ], ו) [אולי ל״ל המלה כדאי במשנה עמוד לז], ז) ב״מ ז., ח) [דברים כד], ט) שיין לעי״ש, י) עיין ברש״ל, יא) [דפרקין ה״ב]], יב) צ״ל המחוור, וכ״ה בר״ן, יג) אלין קרוב כל״ל, יד) ב״ק קיח., טו) שיין לעי״ש ממתני׳, טז) ל״ל לרב ששת.

תורה אור השלם

1. וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר:
דברים כד ב

לעזי רש״י

ליצי״ל [לינוי״ל]. חוט (של פשתן).

מוסף רש״י

ידעינן חברין בבלאי. רבי יוחנן מבבל אלין, לפרושי כי האי טעמא. לשמא קאמר (חולין מה.). מצי א״ל משטה אני בך. שוחק הייתי בך. (סנהדרין כט.). **גט בידה.** שנתנו לה, ומשיחה. שקשור בה, בידו אם יכול לנתקו. אם יש מן בגותו חוט שיכול לנתקו לגט מידו ולהביאו אלא (ב״מ ז.). **אינה מגורשת.** לאו נתינה היא. בעינן כריתות ולילל. כריתות הבלה שיהו מובדלים זה מזה והרי אגודים הם כמוהו זה. (שם).

פסקי רי״ד

היכי דמי קרוב לו והיכי דמי קרוב לה אמר רבא ד׳ אמות שלה הוא קרוב לה ד׳ אמות שלו הוא קרוב לו. היכי דמי מחצה על מחצה ואסיק הכא בשתי כתי עדים עסקינן אחת אומר׳ קרוב לה ואחת אומרת קרוב לו ר׳ יוחנן אמר קרוב לה שנינו אפילו ק׳ אמה קרוב לו שנינו אפי׳ ק׳ אמה ה״ד מחצה על מחצה הוא יכול לשמרו והיא אינה יכולה לשמרו זה הוא קרוב לו היא יכולה לשמרו והוא אינו יכול לשמרו זהו קרוב לה שניהם יכולין לשמרו שניהם אין יכולין זהו מחצה על מחצה אמרוה רבנן קמיה דרבי יוחנן משמיה דרבי יונתן הכי אמר ידעין חברין בבלאי לפרושי כי האי טעמא תניא נמי הכי רבי אליעזר אומר כל שהוא קרוב לה מלו ובא כלב ונטלו אינה מגורשת אינה מגורשת כל היכי תינטריה ותיזיל אלא לאו ה״ק כל שקרוב לה מלו ואילו בא כלב ונטלו והוא יכול לשומרו והיא אינה יכולה לשומרו אינה מגורשת אמר ליה שמואל לרב יהודה שיננא כדי שתשוה ותטלנו ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא לידה אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הוה עובדא הכי ואצרכוה חליצה: וכן לענין קדושין: אמר ר׳ אסי אמר ר׳ יוחנן לגיטין אמרו ולא לדבר אחר ר׳ יוחנן לגיטין אמרו ולא לדבר אחר איתיביה רבי אבא לר׳ אסי וכן לענין קדושין אמר לו זרוק לי חובי בתורת גיטין והפטר אי הכי מאי למימרא לא צריכא דאמר ליה זרוק לי חובי בתורת גיטין ואכתי מאי למימרא מהו דתימא מצי אמר ליה משטה אני בך קמ״ל שאמר רב חסדא גט בידה ומשיחה בידו אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת ואם לאו מגורשת מאי טעמא בעינן כריתות וליכא אמר רב יהודה היתה ידה עשויה כקטפרס וזרקו לה אף על פי שהגיע גט לידה אינה מגורשת אמאי הא כי נפיל בארבע אמות דידה קא נפיל בדלא נח ותיגרש מאוירא דארבע אמות תפשוט דבעי רבי אלעזר ארבע אמות שאמרו יש להן אויר או אין להן אויר תפשוט דאין להן אויר הכא במאי עסקינן בעומדת על גב הנהר דמעיקרא לאיבוד קאי:

מתני׳

גמ׳ אמר רב חסדא גט בידה ומשיחה בידו אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת ואם לאו מגורשת מאי טעמא בעינן כריתות וליכא אמר רב יהודה היתה ידה עשויה כקטפרס וזרקו לה אף על פי שהגיע גט לידה אינה מגורשת אמאי הא כי נפיל בארבע אמות דידה קא נפיל בדלא נח ותיגרש מאוירא דארבע אמות תפשוט דבעי רבי אלעזר ארבע אמות שאמרו יש להן אויר או אין להן אויר תפשוט דאין להן אויר הכא במאי עסקינן בעומדת על גב הנהר דמעיקרא לאיבוד קאי: מתני׳

ח) נראה דל״ל לא בעבור קנין הוא שהרי היא עצובה וכו׳ ואין תלריה קונה לה ואעפ״כ היא מגורשת וכו׳.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מתני' [א]היתה עומדת על ראש הגג וזרקו לה כיון שהגיע לאויר הגג הרי זו מגורשת [ב]הוא מלמעלה והיא מלמטה וזרקו לה כיון שיצא מרשות הגג נמחק או נשרף הרי זו מגורשת: **גמ'** והא לא מינטר אמר רב יהודה אמר שמואל [ג]בגג שיש לו מעקה עסקינן עולא בר מנשיא משמיה דאבימי אמר [ד]הכא בפחות משלשה סמוך לגג עסקינן דכל פחות משלשה סמוך לגג כגג דמי: הוא מלמעלה: והא לא מינטר א"ר יהודה אמר שמואל [ה]כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות וכן אמר רבי אלעזר א"ר אושעיא כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות וכן אמר עולא א"ר יוחנן כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות א"ל ר' אבא לעולא כמאן כרבי דאמר [ו]קלוטה כמי שהונחה דמיא א"ל אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלא לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא קא מינטר וכן אמר ר' אסי א"ר יוחנן כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות א"ל רבי זירא לר' אסי כמאן כרבי דאמר קלוטה כמי שהונחה דמיא א"ל אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלא לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא קא מינטר: נמחק: א"ר נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו [ז]אלא שנמחק דרך ירידה אבל נמחק דרך עלייה לא מאי טעמא מעיקרא לא למינח קאי: נשרף: אמר ר"ג אמר רבה בר אבוה לא שנו [ח]אלא שקדם גט לדליקה אבל קדמה דליקה לגט לא מ"ט מעיקרא לשריפה קאזיל אמר רב חסדא [ט]רשויות חלוקות בגיטין א"ל רמי בר חמא לרבא מנא ליה לסבא הא א"ל מתני' היא היתה עומדת על ראש הגג וזרקו לה כיון שהגיע גט לאויר הגג הרי זו מגורשת במאי עסקינן אילימא בגג דידה וחצר דידה למה לי אויר הגג אלא בגג דידיה וחצר דידיה כי הגיע לאויר הגג מאי הוי אלא פשיטא [י]בגג דידה וחצר דידיה אימא סיפא הוא מלמעלה והיא מלמטה וזרקו לה כיון שיצא מרשות הגג נמחק או נשרף הרי זו מגורשת ואי בגג דידה וחצר דידיה אמאי מגורשת [יא]אלא בגג דידיה וחצר דידה רישא בגג דידה וחצר דידיה סיפא בגג דידיה וחצר דידה אלא לאו [יב]דאושלה מקום דחד מקום מושלי אינשי תרי מקומות לא מושלי אינשי א"ל מידי אירא דלמא הא כדאיתא והא כדאיתא רישא בגג דידה וחצר דידיה סיפא בגג דידיה וחצר דידה אמר רבא שלש מדות בגיטין הא דאמר רבי קלוטה כמי שהונחה ופליגי רבנן עליה הני מילי לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא מינטר והא [יג]דאמר רב חסדא [יד]נעץ קנה ברשות היחיד ובראשו טרסקל וזרק ונח על גביו אפילו גבוה מאה אמה חייב לפי שרשות היחיד עולה עד לרקיע הני מילי לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא [טו]והא לא מינטר

והא

גמ' והא לא מינטר. אויר הגג דאתי זיקא ומדי ליה מקמי דליגח וכי לא שדיה זיקא ואירע לו דבר אחר שבא כלב וקלטו או גשמים מחקוהו אמאי קתני מגורשת מן האויר הא בעינן אויר שסופו לנוח: **בפחות מג' כו'.** אויר דמתני' בהכי עסקינן דהוי כמאן דנח והלכך קנאתו בהנאתו דכיון דהגג גבוה י' הוא הויא לה אהל המשתמרת לכל דנייח בגויה: **והא לא מינטר.** דקס"ד שהגג גבוה מחומת האהל והיכי קתני כיון שיצא מרשות הגג מגורשת הא אין סופו לנוח אפילו לא באת דליקה דאתי זיקא ודמי ליה חוץ לאהל: **שהיו מחיצות התחתונות.** של אהל: **עודפות.** על מעקה של גג דכי נפיק מגג מטא לאויר מחיצות אהל ומשום הכי בעינן עודפות דהאי דקאי בתוך מחיצות מעקה הגג [ט] וזרקו כלפי מעלה כדי שיעבור את המעקה [י] יפול לאהל: **קלוטה.** בתוך האויר: **כמי שהונחה.** לאהל דתניא[יא] הזורק בשבת מרה"ר לרה"ר והי"ל באמצע רבי מחייב והחכמים פוטרים: **ול"ל רבי זירא לרבי אבי כו'.** גרסי' בה כדשני עולא אפילו תימא רבנן כו': **דרך ירידה.** כשזרקו כלפי מעלה כדי להעבירו את המעקה לא נמחק עד שהגיע לאחור ולירד: **אבל נמחק דרך עלייה.** אע"פ שיצא מאויר הגג לאויר אהל ומחיצות התחתונות עודפות: **אינה מגורשת.** דדרך סילוקו לא מיקרי נתינה אלא דרך הנאתו לבא לרשותה: **שקדם גט לדליקה.** שקדמה זריקת הגט באהל קודם שתהא הדליקה באויר האהל: **רשויות חלוקות בגיטין.** אם השאילה הבעל מקום בתילרו לקבלת גיטה לא השאילה גבו או ביתו ולא אמרינן לא קפיד דתרי מקומות לא מושלי. משום דמייתי עלה ראיה ממתני' נקט לה הכא: **הא דאיתא והא דאיתא.** ריש"א בגג דידה ואהל דידיה ובעינן אויר הגג: **סיפא בגג דידיה ואהל דידה.** [יב] מיגרשת באויר אהל אבל אי תרוייהו דידיה ואושלה מקום אימא לך דלא קפיד: **שנא מדות בגיטין.** חלוקות מדין שאר איסורין: **הני מילי.** דפליגי רבנן: **והא דאמר רב חסדא נעץ קנה.** באהל גבוה ממחיצת האהל: **וזרק.** מרה"ר: **ונח על גביו חייב.** דהויא לה הנחה ברה"י שאויר רה"י עולה עד לרקיע אע"ג דאויר רשות הרבים אינו למעלה מעשרה כדאמרי' במס' שבת (דף ז: ח.): **הני מילי.** דהוי כמונח לאהל לענין שבת: **אבל.** אם היה אהל של אמה וקנה נעוץ גבוה מן המחיצות אינה מגורשת שאין סופו לנוח לאהל דרמי ליה זיקא חוץ למחיצות וטעמא דגיטא משום אהל השתמרת הוא דומיא דידה והא לא מינטר:

והא

היתה עומדת בראש הגג. לרבי אושעיא דאמר לעיל (עז:) אפילו היא בטבריא ואהלה בציפורי אי עומדת היינו כמי שעומדת כלומר כגון שמשתמרת כדמשני לעיל אעומדת בתוך ביתה או בתוך אהלה אי נמי נקט עומדת לאשמועינן דבגג דידה מיירי שעומדת ברשותה כדמוקי לה בגמרא:

כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפו'

על העליונות. דמיד שיצא מרשות גג נכנס לרשות אהל ואת"ת ומה מועיל דעודפות מ"מ כשזרקו מעל המעקה לא מנטר כנגד הגג וי"ל דכיון דשלא מחיצות עודפות חשיב משתמר ואין לחוש למחיצה רביעית אי נמי כשהגג קלר ואהל רחב הרבה ועודפות המחיצות גם [יג] רביעית מלד זה ומלד זה וכנגד המעקה אינו כי אם פתח בעלמא אי נמי כשהגג עומד באמצע האהל ולא מן הצד ומחיצות האהל מוקפות לו מכל צד ואת"ת דאמרינן במרובה (ב"ק דף ע:) באומר זרוק גינבתך לאהלי ותיקני לי אהלי גינבתך דאיסור שבת ואיסור [יד] גינבה באין כאחד והיכי באין כאחד והא לענין שבת מיחייב אפילו למעלה מן המחיצות עד שלא נכנס עדיין תוך המחיצות דהה"י עולה עד לרקיע ולענין קנין עד דמטי לתוך המחיצות וי"ל דמירי כשזורק דרך פתח ולא מעל המחיצות: **כמאן** כרבי דאמר קלוטה כמי שהונחה דמיא. תימה דנקט רבי דלא איירי אלא בהשות היחיד מקורה משום דביתא כמאן דמליא דמיא כדאמרינן בריש שבת (דף ה.) ודר"ע הוה ליה למינקט דאתי ליה קלוטה כמי שהונחה דמיא אפילו ברה"ר [א] ונראה דהשתא סלקא דעתין דטעמא דרבי נאו משום קירוי אהל משום מחיצה אית ליה דכמאן דמליא דמיא ולהכי קאמר כמאן כרבי דבר"ע לא מיתוקמא מדמצרכת מחיצות החיצונות עודפות ולר"ע אית ליה דכמי שהונחה דמיא אפילו ברה"ר [ב] אלא ודאי כרבי מוקמת לה ומשני אפילו תימא רבנן כו' ולפי זה יכול להיות טעמא דרבי משום קירוי כדאמרינן בשבת [יא]:

דרך עלייה אינה מגורשת מ"ט מעיקרא לא למינח קאי. ואת"ת דמי להא דבעי רבא בפ"ק דב"מ (דף יב.) זרק אדנקי בפתח זה ויצא בפתח אחרת מהו אויר שאין סופו לנוח כמונח דמי או לא [ג] הכא בדדרך עלייה [ד] אין דומה כל כך שיהא עומד לנוח אי נמי התם בבית מקורה דומה יותר עומד לנוח:

והא

מסורת הש"ס

א) [שבת ד. ז:. ב"ק ע:], ב) בדפו"ר שלש רשויות. רע"י מהר"ם שי"ף, ג) [לעיל עז:], ד) שבת ז. ע"ש, ה) צ"ל זורק. רש"ש, ו) בדפו"ר ריפול. וכצ"ל רש"ש, ז) [שבת ד:], ח) בדפו"ר ומיגרשא, ט) בדפו"ר ברביעיות, י) צ"ל מכירה. רש"ש רע"י מהר"ם שי"ף, יא) [ועי' תוספות שבת ה. ד"ה לא וב"ק ע: ד"ה כמאן],

מוסף רש"י

קלוטה כמי שהונחה דמיא. התחן הואיל ונקלט באויר של רשות הרבים כמי שהונחה בתוכו הוא ואע"ג דלא נח (שבת ד.), הזורק מרשות לרשות כיון שקלטה באויר נתחייב משום שבת דכיון דסופו לנוח כמונח דמי. (ב"ק עז). דאושלה מקום. בתלי לקנות בו גט. דאושלה, השאילה (לעיל עז:). נעץ קנה. שתמיה אין רחב ד', דזרק. מר"ח ונח על גביו, חייב. כמונח ע"ג קרקע דלא בעי הנחה על גבי מקום ד' ברה"י (שבת ז.).

מוסף תוספות

א. שאין מקורה. תוס' ב"ק ע ע"ב ד"ה כמאן: [דהא] הכא החצר איירי דאינה מקורה. רשב"ם. ב. אפילו בלא מחיצות כלל. תוס' ב"ק סה. ג. ולא איפשיטא התם. רי"ן. ד. דמינכר טפי שהוא מתרחק מן ההנחה שהולך כלפי מעלה. רשב"ם.

עין משפט נר מצוה

כט א מיי' פ"ה מהל' גירושין הל' ג סמג עשין ל טוש"ע אה"ע סימן קלט סעיף ד:
ל ב מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ו:
לא ג ד מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעי' ד:
לב ה ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:
לג ז ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:
לד ט מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ו:
לה י מיי' פי"ד מהל' שבת הלכה ח סמג לאוין פה טוש"ע מ"ח סימן שמה סעיף ה:
לו כ מיי' פ"ה מהלכות גירושין הלכה ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קלט סעיף ז:

פסקי רי"ד

שנח בקרקע: היתה עומדת על ראש הגג וכו' והא לא מינטר פי' ל) דאפילו דיקא ואמרת ליה לבראי ואמאי קתני כיון שהגיע לאויר הגג ואע"ג דלא נח אם נשרף או נמחק היא מגורשת אמר רב יהודה אמר שמואל בגג שיש לו מעקה עסקינן עולא בר מנשה משמיה דאבימי אמר הכא בפחות מג' סמוך לגג עסקינן וכל פחות מג' סמוך לגג כגג דמי: הוא מלמעלה וכו' פי' רישא בגג דידה וחצר דידיה סיפא בגג דידיה וחצר דידה: והא לא מינטר פירוש דקס"ד שהגג גבוה מחומות החצר דאתי זיקא ושדי ליה לבראי והיכי תני כיון שיצא מרשות הגג ונמחק או נשרף קודם שינוח באויר החצר הרי זו מגורשת אמר רב יהודה אמר שמואל כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות וכי נפיק מאויר הגג מיד מגיע לתוך מחיצות החצר:

ל) ל"ל פ' דאתי זיקא ושדי ליה לבראי וכו'.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

והא דאמר רב יהודה אמר שמואל[1] לא יעמוד אדם בגג זה כו'. וא"ת והא שמואל סבר כר"ש דאמר גגין רשות אחד הן בפ' כל גגות (עירובין דף נא.) וי"ל דהכא להוליך מגג לגג קאמר א"ל וא"ת א"כ אמאי נקטו מגגו של חבירו אפי' מגג של עצמו נמי יקלוטו להוליך לביתו[2] לפי שגגו נפרץ לגג של חבירו שהוא אסור לו וי"ל דשמואל סבר התם דאפי' במחילות שאין ניכרות אמרינן גוד אסיק מחילות הבית למעלה ומותר לטלטל מגג[3] לבית[4] ומיהו אין כרב קי"ל דמצריך מחילות ניכרות ומיהו ליכא דכשם שדיורין חלוקין למטה כו' משמע דמגג לגג קאמר ושמא שמואל נמי נקטו מילתיה ככולי עלמא לרבנן מגג לגג לר"ש מגג לבית וא"ת מאי קמ"ל שמואל מתני' היא ברים פ' כל גגות (שם דף פט.) [5] וי"ל קמ"ל אפילו קליטת גשמים שלא נחו בגגו של חבירו ואפ"ה דיורין חלוקין למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה [6] והכי הוה מצי לאתויי מתני' אלא דניחא ליה לאתויי מילתא דשמואל [7]:

פנימית גופה במחיצות החיצונות **מינטרה.** מה שפירש בקונט' שמחילות המילונות משועבדות לפנימיות לאו דוקא משועבדות[1] דא"כ אדמליג בין מלרות לקופות ליפלוג בחצרות גופייהו בין משועבדות לשאינם משועבדות אלא טעמא כיון שהמחילות המילונות קבועות ועתידות לישאר שם חשיבא פנימית מינטרא בהו ומיירי כשמחילות המילונות מפסיקות בין מילונה לפנימית דאי אין מפסיקות כשהגיע הגט לאויר פנימית[2] ולא נכנס תוך מחילות אמאי מגורשת הא אינו משתמר מפני בני מילונה וא"כ לא חשיב חצר המשתמרת כדפירך גבי עובדא דר"ג וזקנים בב"מ (דף יא:) וכי בלד שהוא היו עומדין אע"פ שהתבואה היתה בביתו של ר"ג שהיה משתמר כדמוכח בירושלמי[3] שכבר היה בבית מ"מ לא הויא משתמרת לגבי זקנים מפני בני ביתו אל ר"ג ועוד י"ל דמיירי שפיר באין מחילות המילונות מפסיקות[4] ומיירי שהאשה עומדת בלד חצרה הלכך הוי חצר המשתמרת ע"י מחילות המילונות דלא לישדיא זיקא לרה"ר אבל גבי זקנים לא היו מועילין מחילות בית של ר"ג כיון שהזקנים לא היו עומדין בלד הבית והא דאמרינן בשלהי השולחן (שם דף קב.) דהזבל של בעל הבית פי' של משכיר בתורי דאתו ליה מעלמא דקנתה לו חצרו אע"פ שאינה משתמרת מן יב השוכר י"ל דמיירי שיש גם למשכיר בית באותו חצר דהוי עומד בלד חצרו אי נמי שוכר הוי כמו שומר ושלוחו של משכיר[5]: **דהא לא נח.** פי' בקונטרס דאמר גבי חצרות אע"ג דלא נח מוך מחילות הפנימיות כיון שהוא מוך מחילות המילונה מגורשת כיון דמחילות המילונות הם קבועות ועתידות לישאר שם חשיבא פנימית פירוש כנגד הפנימית למעלה ממחילותיה ותוך מחילות מילונה וגבי קופות גרסי' אפילו הגיע לאויר פנימית פירוש ולמעלה ממחילותיה דאי הוה בתוך מלל קופה הפנימית הוא מגורשת כדפרישית ואית ספרים דגרסי גבי חצרות כיון שהגיע לאויר מחילה מילונה ולפי גירסא זו כיון דגבי קופות נקט פנימית הוי משמע אפילו מונח בחלל פנימית אינה מגורשת עד שיגוח בשולא כדפי' בקונט' ולא יתכן דאויר כלי קונה כדפרישית: **ב"ש** סברי לא אמרינן גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה. בירושל'[6] מפרש דאזלי לטעמייהו דב"ש אית להו בפ' המגרש (לקמן דף 5.) לא יגרש אדם את אשתו אא"כ מצא בה דבר ערוה הלכך מזומנת היא בעיניו ואינו בא עליה וב"ה אית להו אפילו הקדיחתו תבשילו יכול לגרשה ואינה מזומנת בעיניו ואימרו כי בא עליה וכי אתי גוונא פליגי לקמן (דף פח.) במגרש ונגה עמו בפונדקי למאן דמוקי לה בלא ראוה שנבעלה: **כתב** לשם מלכות שאינה הוגנת. אומר רבינו אלחנן דלהכי קרי לה שאינה הוגגת[7] לאשמועינן דאע"פ שאין לה לא כתב ולא נשון אף על פי כן מתקנאין בה[8]:

ולא בלאות. פירש בקונטרס בלאותיה קיימים ואין נראה דבהדיא אמרינן בסוף פרק אלמנה ניזונית (כתובות דף קא.) [9] זינתה[10] לא הפסידה בלאותיה קיימין אלא בשאין קיימין אייר הכא[11]: **וצריכה** גט מזה ומזה. פי' בקונטרס אע"פ שקדושי השני לא היו קדושין כדמפרש ביבמות (דף פח:) גזרה שמא יאמרו גירש ראשון גט גמור ונשא שני ומצאה אשת איש יולאה בלא גט ולא היה הפסד[12] אשת ראשון אינה מקודשת לשני אבל הכא מה"ת צריכה גט משני שהרי גט גמור[13] היה אותו שגירש בו ראשון ואינו פסול אלא מדרבנן[14]: שינה

והא דאמר רב יהודה אמר שמואל לא יעמוד אדם בגג זה ויקלוט מי גשמים מגגו של חבירו שכשם שדיורין חלוקין מלמטה כך דיורין חלוקין מלמעלה הני מילי לענין שבת [1]**אבל לענין גט משום קפידא הוא וכולי האי לא קפדי אינשי** [2]**אמר אביי** [3]**שתי חצרות זו לפנים מזו פנימית שלה וחיצונה שלו ומחיצות החיצונות עודפות על הפנימיות וזרקו לה כיון שהגיע לאויר מחיצות החיצונה הרי זו מגורשת מאי טעמא פנימית גופה במחיצות החיצונה קא מינטרה מה שאין כן בקופות שתי קופות זו בתוך זו פנימית שלה וחיצונה שלו וזרקו לה אפילו הגיע לאויר פנימית אינה מגורשת מאי טעמא דהא לא נח** [4]**וכי נח מאי הוי** [5]**כליו של לוקח ברשות מוכר הוא הכא במאי עסקינן בקופה שאין לה שוליים: מתני'** [6]**ב"ש אומרים פוטר אדם אשתו בגט ישן ובית הלל** [7]**אוסרין ואיזהו גט ישן כל שנתייחד עמה מאחר שכתבו לה: גמ'** במאי קמיפלגי ב"ש סברי לא אמרינן גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה וב"ה סברי אמרי' [8]**גזרה** [9]**שמא יאמרו גיטה קודם לבנה א"ר אבא אמר שמואל אם נישאת לא תצא וא"ד א"ר אבא אמר שמואל** [10] **יאם נתגרשה תינשא לכתחלה: מתני'** [11]**כתב לשום מלכות שאינה הוגגת לשום מלכות מדי לשום מלכות יון לבנין הבית לחורבן הבית** [12]**היה במזרח וכתב במערב** [13]**במערב וכתב במזרח תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה ואין לה לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות לא על זה ולא על זה אם נטלה מזה ומזה תחזיר והולד ממזר מזה ומזה ולא זה וזה מטמאין לה ולא זה וזה זכאין לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה היתה בת ישראל נפסלת מן הכהונה בת**

והא דאמר רב יהודה אמר שמואל לא יעמוד אדם בגג זה ויקלוט מי גשמים מגגו של חבירו כשם שדיורין חלוקין מלמטה כך דיורין חלוקין מלמעלה הני מילי לענין שבת אבל לענין גט משום קפידא הוא וכולי האי לא קפדי אינשי אמר אביי שתי חצרות זו לפנים מזו פנימית שלה וחיצונה שלו ומחיצות החיצונות עודפות על הפנימיות וזרקו לה כיון שהגיע לאויר מחיצות החיצונה הרי זו מגורשת מאי טעמא פנימית גופה במחיצות החיצונה קא מינטרה מה שאין כן בקופות שתי קופות זו בתוך זו פנימית שלה וחיצונה שלו וזרקו לה אפילו הגיע לאויר פנימית אינה מגורשת מאי טעמא דהא לא נח וכי נח מאי הוי כליו של לוקח ברשות מוכר הוא הכא במאי עסקינן בקופה שאין לה שוליים: מתני' ב"ש אומרים פוטר אדם אשתו בגט ישן ובית הלל אוסרין ואיזהו גט ישן כל שנתייחד עמה מאחר שכתבו לה: גמ' במאי קמיפלגי ב"ש סברי לא אמרינן גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה וב"ה סברי אמרי' גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה א"ר אבא אמר שמואל אם נישאת לא תצא וא"ד א"ר אבא אמר שמואל יאם נתגרשה תינשא לכתחלה: מתני' כתב לשום מלכות יון לבנין הבית לחורבן הבית היה במזרח וכתב במערב וכתב במזרח תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה ואין לה לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות לא על זה ולא על זה אם נטלה מזה ומזה תחזיר והולד ממזר מזה ומזה ולא זה וזה זכאין לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה היתה בת ישראל נפסלת מן הכהונה

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פ"ה מהל' גירושין הלכה יא סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלט סעי' יב:

לח ב ג מיי' שם הלכה ו ז טוש"ע שם סעיף ט:

לט ד ה ו מיי' שם פ"ג הלכה ה סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קמח סעיף ח:

ז [מיי' שם פ"ח הכ"ז]:

ח [מיי' שם הל' כה טוש"ע שם סי' קכח ס"ח]:

מוסף רש"י

כתב לשום מלכות שאינה הוגגת. סופר סביה לריך למעות למלכי ישראל, אי לשם מלכות אחרת, כגון לשם מלכי רומי ומצא קרי לה שאינה הוגגת משום שאין לשם לא כתב ולא נשון לכתמיב (עובדיה ה) בזוי אתה מאד (יבמות צא:). **תצא** מזה ומזה. אם ניקח בתוהו גט (שם). ולא למזונות. ואפילו מה שלוקה ואכלה תחתיו. (יבמות פז:). **ולא בלאות.** ואפי' שחיקת בגדים שהיו לה לא מוקיף. (שם). **ויהו** ממזר מזה ומזה. אם יולדה מעני ממזר גמור ואם שוב החזירה ראשון יולדה לו הוי ממזר מדרבנן. (שם).

מכאן שייך לעמוד הבא

כל עריות שאמרו צרותיהן מותרות. לשון בלא חליצה ויבום, כגון ע"א נשיס, **הלכו הצרות האלו ונישאו.** לשון ומצאת העניה אילונים, ונודע שהתקדקה לרתה ליבום למפרע, דערוה אילונית אינה פוטרת לרתה, דאילונית מקח טעות הוא ולא אשתו היא ואין זו לרת ערוה וחקוקה ליבם כדתנן (יבמות ב:) וכולן שמתו או שמיאנו או שנמלאו אילונית לרותיהן מותרות, אבל אלה מזה ומזה (יבמות צא:). **הכונס את יבמתו והלכה** צרותה ונישאת לאחר. שנפטרה ביבום חבירתה, ונמצאה זו שהיתה פוטרת לרתה כדאמר (שם יב.) פרט לאילונית שאינה יולדת, **תצא.** לרתה מזה שניקח לו ומיבמה, ור' עקיבא היא דעביד חייבי לאוין כגון יבמה לשוק כחייבי כריתות כאשת איש ממש (שם צא:). **כתב סופר** גט לאיש ושובר לאשה. שהבעל נותן שכר הגט והאשה כותבת שובר לגבות כתובתה מן בעלה ולתת לו השובר, שאם לא היתה נותנת לו שובר לא יפרע לה כתובה (שם). **ונתנו זה לזה.** כשבורח זו לקבל גט מיד בעלה וקבלה שובר והיא נתנה לו גט (שם). **כי יתביה בשיילי.** שילי והיני מקומות הן (שם קסז.).

פסקי רי"ד

מתני' בש"א פוטר אדם **את אשתו בגט ישן וב"ה אוסרים** איזהו גט ישן כל שנתיחד עמה מאחר שכתבו לה. במאי קמיפלגי ב"ש סברי לא אמרינן גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה וב"ה סוברים אמרינן גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה. פי' שנתיחד עמה לאחר שכתבו לה גזרינן שמא יגרשנה בגט זה שזמנו קודם לעיבורה יאמרו הועלה בראותן זמן גיטה קודם כי מאז נתגרשה וכשבא עליה גרושתו היתה ובעילתו היתה בעילת זנות ומזונות נולד הבן הזה: אמר ר' אבא אמר שמואל ואם נשאת לא תצא איכא דאמרי אמר ר' אבא אמר שמואל אם נתגרשה בו תינשא לכתחלה פי' דגט כשר הוא שאפילו נתיחד עמה עכשיו כשמוסר לה הגט עוקר כל קדושין הראשונים ואינה צריכה גט אחר ומפני חששא זו אין מצריכין אותה גט אחר (דאפילו איתמר כדבריהם הולד כשר): מתני' כתב לשם מלכות יון לבנין הבית לחרבן הבית היה במזרח וכתב במערב במערב וכתב במזרח תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה ואין לה כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות על זה ועל זה ואם נטלה מזה ומזה לא זה זה וזה טמאין לה ולא זה זה וזה זכאין במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה היתה בת ישראל פסלה מן הכהונה בת כהן מן התרומה בת לוי מן המעשר בת ישראל מן הקרבן אם אחיו שם לוי ואחיו של זה ורשיו של זה יורשיו כתובתה מתו אחיו הם הולצין ולא מיבמין שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה [1] אם היה בדרך וכתב הגט בשנת כך וכך למלכות פרס ולא שם המלך המולך: ואמאי קרי לה מלכות שאינה הוגגת שאין לה לא כתב ולא לשון אלא מאומה אחרת לקחו והיינו דכתיב (עובדיה א) בזוי אתה מאד

מסורת הש"ס

[1] (עירובין נא.), [2] [נראה עת.], [3] עדיות פ"ד מ"ז [לקמן פו.], [4] [לעיל פו:], [5] [לקמן פו.] יכמות נא:, [6] [לקמן פו.] יכמות נא:, [7] [ער' תוספות יכמות נא]: ד"ה היה כמוכה וכו' ועוד בתוספות דלקמן פ. ד"ה כין], [8] בדפו"ר הרשבא, [9] בדפו"ר והכא, ובדש"ש כתוב שצ"ל והכי נמי הוה, [10] [ועיין היטב תוס' עירובין נא. ד"ה ומותלן], [11] כגרסתם לקמן בד"ה דהא לא נח. ר"ש מדסוריא, [12] [מעשרות פ"ג סוף ה"א], [13] [ל"ל המסכר], [14] [ועיין תוספות ב"מ יא: ד"ה וכי נגלן], [15] [ד"ה פגמומן], [16] [דפריקין ה"ט],

גליון הש"ס

גמ' אם נתגרשה תינשא לכתחלה. עיין יכמות דף יד ע"ב תוספות ד"ה בגגו ישן:

לעזי רש"י

פוג"ץ. קרקעית.

מוסף תוספות

א. דכמו שאסור לטלטל כלים ששבתו בבית לחצר ולגג שלא עירבו אפילו לר"ש, כן אסור מגג וחצר לבית. תוס' עירובין נא. ב. היכא דליכא מחיצות נכרות בין גגו לגגו של חבירו. רשב"ם. ג. של עצמו. תוס' עירובין שם. ד. ואין גג של חבירו אוסר עליו. תוס' עירובין שם. ה. דלרבנן דיורין חלוקין הן אפילו לכלים ששבתו בתוכן, ולרבי שמעון לכלים ששבתו בתוך הבית והוא הדין לכלים ששבתו בתוכן שאסור להוליכן מגג לבית. רשב"ם. ו. לומר דאע"ג דחלוקין כל כך מלמעלה, הני מילי לענין שבת אבל הכא משום קפידא הוא וכולא האי לא פקדי אינשי ולא חשבינן להו כדיורין חלוקין. רשב"ם. ז. אלא כאילו הן משועבדות. רשב"ם. ח. דזרקו לה בגגד הפנימית, שאם נפל גט לתוך הפנימית היה נופל. רשב"ם. ט. מה שאינו מזכירו כן בשאר מקומות. רשב"ם, ועי' רש"ל וכש"ל. י. דסלקא דעתך אמינא כיון שאינה הוגגת לא יקפידו בה אם היה במלכות זה וכתב לשם מלכות שאינה הוגגת, קמ"ל. רשב"ם. יא. דאפילו. ר"ן על הרי"ף. יב. ברצון. ר"ן שם. יג. [ד]היינו מה שבלה או שאבד מנכסיה אפילו מנכסי צאן ברזל שאע"פ שקבל עליו הבעל אחריות, כיון שבלה אינו משלם. הרי"ף שם. [וכעי"ז נרגיגו קרקעקא, אבל בשיטו"ק ורשב"ם יסנו פירוש רש"י ע"ש, ועיין תוס'. יד. ביבמות אמרינן הכי משום דהתם. ר"ן על הרי"ף. טו. מדאורייתא. ר"ן שם. טז. דהא מפרשינן בגמ' [1] נראה דל"ל כתב לשם מלכות כו' פי' אם היה בדרכו.

בת לוי מן המעשר. קנסא הוא כדמפרש התם (יבמות לא.): **מן התרומה.** כדאמרי' בסוטה (דף כח.) מונטמאה ונטמאה ג"פ (ד"ה) אחד לבעל ואחד לבועל ואחד לתרומה: **ואין יורשין של זה.** בגיס שהיו לה ממנו: **יורשין דאבוהה.** ביבמות (דף לא.). פרקינן כתובה מאי עביתה הא קתני אין לה כתובה ומשני כתובת בנין דיכרין שתקנו חכמים שיהו בניה יתר על חולקיהן דעם אחיהן כשמתה בחיי בעלה ואע"פ שבעלה יורשה הכא לא שקלי דקנסא קנסו: **אחיו.** של שני חולן מדרבנן כדפירשנו גבי גט ע"מ ימרו גירש זה ונשא זה ואחיו של ראשון צריך לחלוץ מן התורה: **ולא מייבמין.** משום קנסא: **שינה שמו ושמה.** בגט: **וכל הדרכים.** המפורשים למעלה במשנתינו: **כל עריות שאמרו לרוחיהן מוחרות.** ממש עשרה עריות שאמרו חכמים[עו] שלרוחיהן מוחרות לישא לשון בלא חליצה כשמתו בעליהן בלא בנים: **הלכו הלרות.** של עריות: **וישאו.** לשון: **ונמצאו.** העריות חילונית ואיגלאי מילתא שהיו אלו לרוחיהן ולא פטרום העריות האלו מן החליצה: **אלא מזה.** מבעל שנישאת לו: **ומזה.** מן הגיס: **וכל הדרכים האלו כה.** וביבמות (דף לב.) מוקמינן לה כר"ע דאמרי[עז] יש ממזר מחייבי לאוין: **והלכה לרחה וישאה לאחר.** [יז] וקיי"ל בית האחת פוטרת לרתה: **ונמצאת.** זו שנתיבמה: **חילונית.** ואין לה יבומים שהרי לא אשת המת היתה ונמצא אלא נפטרה לרתה וישאת לשון בלא חליצה: **אלא מזה ומזה.** מבעל זה ומיבמה הראשון: **כאב סופר.** אחד גט לאיש לגרש בו אשתו: **ושובר.** לאשתו שתמסור לבעל כשיפרע לה כתובתה וטעה הסופר כשמסר להן השטרות ונתן גט לאשה ושובר לאיש והם מסרו זה לזה והלכה זו וישאת כסבורה שזה גט שמסר לה בעלה וזה סבור שמסרה לו אשתו שובר: **יולא מתחת ידי החיש.** שמוליאו לפניו להראות שובר והרי הוא גט: **אם נאנחה.** בגמ'[יח] מפרש: **לא לו הימנו.** אין הכל כדבריו להאמינו: **נאבד זכותו של שני.** שנשאה דאמרי' קונים היא ביאיסה והחליפו השטרות לאחר שיחסת: **גמ' שאין הסם לא כאב ולא נשון.** אלא משל אומה אחרת[יט]: **משום שנוס מלכות.** שיהא לנו שנוס שעמהם שיאמרו משונים אנו בעיניהם שטרותיהם בשמיו: **יוליח והולד ממזר.** בתמיה: **ר"מ נעמיה.** סתם משנה ולקמן[כ] נמי אמרינן זו דברי ר"מ: **משום דמליחא.** עכשיו היא מולכת לפיכך יתקנא בה המלך של מלכות זו ויקפיד עמנו: **מאי דהוה הוה.** כבר עברו ואבדה קנאתם שאין מתקנא בהן דהא דקתני מתני' לשוס מלכות מדי ויון שמונה למנין שהתחילה מדי לגמלון בימי דריוס או למנין שהתחילה יון לגמלון: **דאיכא שם מלכות.** הלכך חיישינן לגמא קפיד המלך הזה: **כי יפביתו בהיני.** לכתוב שטר: **לתנו.** בתוכו שבהיני נכתב ולא על גב דמימסרן כו':

שינה שמו ושמה כו'. לא שינה ממש[א] כדאמר[יא] בפ"ב (דף כ.) וכן שם עירו ושם עירה לא ששינה ממש אלא שיש לאותה העיר שני שמות בשני מקומות[ב]: **ושם עירו ושם עירה.** אומר ר' יצחק דהיינו דווקא עיר שדרין בה אבל עיר שנולד בה אפי' שינה כשר כיון שא"ל לכותבו כלל שהקדמונים שהרגילו לכותבו משום שאם יהרע שיש שם יוסף בן שמעון אחר יהיה בו שימון ע"י מקום לידה ומדע כי כמה פעמים כותבים מקום הלידה על פי הבעל או האשה ואם שינה פסול לא היה נכון לכותבו אלא ע"פ עדים ולא דמי לאשתמודעינהו דאפי' מפי קרוב או אשה נאמן בהחולץ (יבמות דף לט.): דשם קל הדבר לברר ועביד לאיגלויי טובא ועוד דאשתמודעינהו לריכין להעיד כדי שלא תתעגן אבל כאן מה לנו לתקן לכתוב מקום הלידה בחנם כיון שע"י כך יכול לבא לידי פסול אם ישנה אלא ולאי אפי' שינה כשר וכ"ת הביא לאיש אמין שטר נפסל כשנתנה בו דבר אמין לריך מדאמר בפ"ב דכתובות (דף כד.): דאין מעלין משטרות ליוחסין[ג] דלאו אכולה מילתא קא מסהדי אלא אמנה שבשטר ולא על מה שכתוב שהוא כהן[ד] אלמא אפילו אינו כהן השטר כשר וסברא הוא דעדים לא קיימי אלא על עיקר מעשה ומעשה באחד ששינה בגט מקום לידתו והכשירו ר"י והרבה פעמים כשלא היה להם ברור מקום הלידה הי' אומר אל תכתבוהו כלל ומקום עמידה[ה] נמי א"ל לכתוב דהא כל גיטין הבאים ממדינת הים אין כותבין מקום עמידת האשה[יב] ולהכי לא מוקי ליה[ז] בבעל ובשינה מקום עמידתו דלמוקי אסופר משום דפשיטא דאין לריך לכתוב מקום עמידתו: **מפני מה תקנו מלבות בגיטין.** וא"ת והא אמרינן בפ"ק דמסכת ע"ז (דף י.) ובגולה אין מונין אלא למלכות יון בלבד אלמא לא חיישינן לשנוס מלכות ואור"י דדוקא בגיטין יש לחוש לשנוס מלכות שמקפידין לפי שהוא דבר גדול[ח] שמפרידין איש מאשתו[ט] כ"ג: **כי יתביתו בהיני כו'.** ואור"י דאלו שני מקומות סמוכין הן זה לזה כדאמרינן בפ"ג דבילה (דף כה.): רב הונא הוו מכתפי לי' משילי לחיי ומחיי לשילי משמע דקרובות הן זו לזו[יא] ולרבותא נקטינהו[יב] הני דאע"פ שאין דומה כל כך לשיקרא כיון שיכול לבא מזה לזה ביום אחד יש להאמין ואור"י דאע"ג דבגט פסלינן היה במזרח וכתב במערב[יג] וה"ה עדים שלא יתחמו[יד] מ"מ בשאר שטרות אם כתב שילי בהיני כשר כדאמרי' באחד דיני ממונות (סנהדרין לג.) שטר שכתבו באחד בניסן בשמיטה ובאו עדים ואמרו בא' בניסן עמנו הייתם כשר דחייסינן שמא אימרוהו[יג] וכתבוהו[יד] אלמא אע"פ שלא היה בעיר ביום הכתוב בשטר כשר מ"מ אור"י שאין עושין יפה אותם שרגילים לכתוב כתובה בעיר אחרת שאין מקום הטופה[טו] אע"פ שלא יהיה הסופר שם ביום הטופה דלכתחילה לריך ליזהר אף בשאר שטרות דאמר ליה רב לספריה כי יתביתו בהיני[טו] וכו' אך קשה לר"י דבפ' גט פשוט (ב"ב דף קס.) משמע דגיטין מאוחרין כשריס דאמר גט מקושר שעדיו מתוכו כשר לפי שיכול לעשותו פשוט דאז הוה מאוחר דבמקושר מלך שנה מונין לו שניס (שם קסד.):[יז] וביבמות נמי בפרק ר"ג (דף נג.) אמר לכשאכנסנה אגרשנה ה"ז גט אע"פ שכתב מן האירוסין זמן של אחר נישואין א"כ אמאי פסלינן הכא היה במזרח וכתב במערב והלא אם יראו שלא היה סופר בעיר ביום כתיבת הגט יאמרו שאחרוהו וכתבוהו ודוחק הוא לומר דגט מאוחר לעולם פסול וההיא דמקושר שכתב עדיו מתוכו לא איירי בגט אשה אלא מיירי בשטר וההיא דכשאכנסנה אגרשנה שכתבו בו ביום של נישואין קודם הנישואין דלא משתמיט בשום מקום שיהא גט מאוחר פסול וי"ל שמא גט מאוחר אינו כשר אם לא יהיו לבסוף באותה העיר ביום שכתוב בגט הסופר והעדים ועוד י"ל דגט מאוחר ולאי כשר טפי שכתוב מקום שעומד בשעת כתיבה אע"פ[יז] שכשיבא הזמן הכתוב בו לא יעמדו אם הסופר והעדים יתנו שאחרוהו וכתבוהו אבל היה במערב שאינו כותב מקום שעומד באותה שעה פסול משום מיחזי כשיקרא ועוד כי פעמים נודע שלא אחרוהו ויסברו העולם שהקדימוהו: אין כותבין אלא בשילה מפני שבזמן הכתוב בגט בשילה היו עומדים ואם שינו וכתבו שבהיני נכתב הוא פסול שלמה כותבין המקום בגטין אי בשטרות כדי שתראה עדות שאתה יכול להזימה שההזמה היא תלויה בזמן ובמקום כדתנן בסנהדרין (מ.) באיזה יום ובאיזה שנה באיזה מקום ואם יבא להזימן יאמרו להם והלא ביום פלוני עמנו הייתם במקום פלוני נמצא שעיקר ההזמה היא תלויה במקום ובזמן והלכך אם שינו המקום פסול הוא דהויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה וכל עדות שאי אתה יכול להזימה קי"ל דלא שמה עדות: [**מתני'**] **תצא מזה ומזה.** פי' אם נשאת בגט זה תצא מן השני מפני שנשאת בגט פסול דאע"פ שחזרו הראשון ונותן לה גט כשר אסורה היא לו מפני שנבעלה לו באיסור וכאשת איש המזנה תחת בעלה דיינינן לה שאסורה לבעל ואסורה לבועל ולראשון נמי אסורה לחזור מפני שזנתה תחתיו **וצריכה גט מזה ומזה** מן הראשון צריכה גט שהרי הראשון היה פסול ומן השני צריכה גט לא מביבעא בשלום מלכות או היה במזרח וכתב במערב שפסולין מדרבנן וכשרין הן מדאורייתא ותפסו בה קדושי שני שהיא צריכה גט ממנו אלא אפילו בשינה שמו ושמה שהוא פסול מדאורייתא והיא אשת איש ולא תפסי בה קדושי [שני] צריכה גט ממנו שמא יאמרו העולם גרישה הראשון בגט כשר ומש"ה נשאה השני ונכשיו אשת איש יצאה בלא גט הלכך משום גזרה זו אצרכוה גט מן השני כדאמרן בהאשה רבה (יבמות פח.) אין לה כתובה וכו' דמאי טעמא תקינו רבנן כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה הא תהא קלה וקלה: **ולא שירות ולא מזונות ולא בלאות.** מ"ש תנאי כתובה ככתובה: **ולא פירות.** פי' דין פירות שתקנו לאשה פדייה מן השביה תחת נכסי מלוג לא אית לה כלום: **ולא מזונות** אפילו לוותה ואכלה אינו משלם לה: **ולא בלאות** אפילו בלאותיה שהם בעין מנכסי נדוניתה קנסוה חכמים להפסידם מפני שנשאת בגט זה ולא הראהו לחכמים ואם נטלה מזה ומזה תחזיר ולא אמרינן מאי דתפס תפס והולד ממזר מזה ומזה מן השני הוי ממזר מדאורייתא היכא דהגט הוא פסול מדאורייתא כגון שינה שמו ושמה ובשלום מלכות והיה במזרח וכתב במערב שהוא פסול מדרבנן הוי ממזר מדרבנן ואסור בממזרת ואינו לוקח לו כשרה שהוא ממזר מדרבנן ולא ממזרת דמדאורייתא הוי כשר אלא לוקח גיורת דקהל גרים לא אקרי קהל וכן אם החזיר לה הראשון הוי ממזר מדרבנן לא זה וזה טמאין לה דאמר מר טמאה הוא לאשתו כשרה ואינו טמאה לאשתו פסולה ואפילו בגט פסול מדרבנן דמדאורייתא חזיא ליה ואמרינן לה יטמא מצוה ב"ד עוקרין דברי תורה בשב ואל תעשה: **ולא זה וזה זכאין במציאתה** מ"ט אמרו חכמים מציאת אשה לבעלה משום איבה הא תהוי לה איבה. **ולא במעשה ידיה** דמאי טעמא אמור רבנן מעשה ידיה לבעלה משום דקאכלה מזוני הכא כיון דמזוני לית לה מעשה ידיה לאו דידיה הוי: **ולא בהפרת נדרה.** טעמא מאי אמור רבנן בעל מיפר כדי שלא תתגנה על בעלה הכא תתגנה ותתגנה

מסורת הש"ס

א) [יבמות לא.]. ב) שם, ג) שם, ד) בדפו"ר שהי' רצ"ל שהיא, ה) שם, ו) [עי' תוס' ע"ב ד"ה כתב], ז) [נסדר המשנה וכו"ף ומעכ"ם אימת אליעזר], ח) בדפו"ר מלכות הרשעה, ט) לעיל ה: [ב"מ נה.], י) [לעיל ה: וכנ"מ נה: אימת יוצא והולד ממזר, ורש"י לעיל ה: איתא יוצא מי שנשאה בגט זה.], יא) [מיהא לא מסולק הכנה ויתכן הגירסא דאי' בכל"ס אלא אסופר כדאמר להו רב וכו' ומתוס' יבמות לא: ד"ה היה וכו' דעתיקו אלא סופר], יב) ב"ב קנב. יבמות קנח., יג) בכתי"י איתא: אמר רב וכ"ה בתוס' לקמן ע"ב לחד גירסא, יד) [במדבר ה], טו) [יבמות ב.], עו) [ביבמות מט.], יז) בדפו"ר דקי"ל. והוא ביבמות מג., יח) [ע"ב], יט) בדפו"ר נוסף: והיינו דכתיב בזוי אתה מאוד. והוא פסוק בעובדיה א', כ) [ע"ב], **כא)** [ל"ל בפרק רביעי לד.; ליתא התם בגמ' אלא בתוס' ד"ה והוא לשתחזיק, ועי' בהגהות והחידושים כאן.], **כב)** מכאן עד סוף הדיבור ליתא בדפו"ר אמנם הר"ן מביא כעין לשון תוס' בשם ר"א טוך ד"ל, **כג)** [עי' תוס' יבמות לא: ד"ה מלכות וכו' מתנו דבר זה בשם ר"מ], **כד)** בדפו"ר הבא, **כה)** עי' בהכל"ש, **כו)** במהר"ם שי"ף מגיה, כתיבה דלא מיחזי בשיקרא אע"פ,

מוסף רש"י

מובא בעמוד קודם

מוסף תוספות

א. דא"כ הוה ליה למינקט לא כתבו כלל דפסול לר"מ, דמתניתין ר"מ דאמרינן, והוה רבותא טפי, אלא שינה שמו היינו שכתב שם דגליל ביהודה. תוס' לעיל כ. ד"ה מפ. כגון שיש לו ב' שמות אחד ביהודה ואחד בגליל והיה ביהודה וכתב שם של גליל. תוס' יבמות לא ע"ב ד"ה מ"ש שינה. ב. קורין אותה ביהודה בשם אחד ובגליל בשם אחר וכתב לגרש את אשתו שביהודה בשם שבגליל בלבד. שיטי"ג. ג. אם היה כתוב בן איש פלוני כהן. הלמ"ש שם. ד. [כיון] דאין דריגלא. תוס' יבמות קנח ע"ב ד"ה אע"ג. יא. ואין תחום שבת ביניהן. רש"י פיא כה ע"ב. יב. [ד]האי דקאמר אלא אסופר לאו דוקא, אלא משום חששת העדים, דצריך לכתוב בשטר שם העיר שהעדים חותמין בו אפילו נכתב בעיר אחרת, שלא יאמרו לעדים עמנו הייתם באותו היום במקום אחר. הלמ"ש בסימן ט, ועי' מהר"ם ש"ף. יג. מלכתוב עד אחד בניסן. תוס' סנהדרין לב ע"ב ד"ה מיסיגן. יד. במקום שאומרים המזימין. תוס' סנהדרין שם, כשם רש"י. וע"ע בר"ן על הרי"ף כאן. טו. ושולחה לתחן לעיר אחרת שהוא מקום חופה וכותבין שם עיר החופה ששם חותמין. תוס' יבמות לא: ד"ה כי היה במזרח. טז. אמנם בתוס' יבמות שם, וכן בתוס' יבמות שם, וכן בתוס' לעיל כ. בכתמות, ע"ש עוד. יז. ועכשיו ימנו מזמן הכתוב בו כדין פשוט, שלא ידעו דתחילתו מקושר היה. תוס' לעיל יז ע"ב ד"ה ריש לקיש.

מ) א מיי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה יד ופ"י הלכה ד סמג עשין נ טור"ע אה"ע סימן קכו סעיף יג וסי' קז סעי' ח:

מא ב מיי' שם פ"י הל' יח סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קנא:

מב ג מיי' שם פ"ז הלכה מ סמג שם טור אה"ע סימן קכ:

מג ד ה מיי' שם פ"ז הלכה כה סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קכח סעיף ח:

מד ו מיי' שם ופכ"ג מהלכות מלוה הל' ו סמג שם (וסימן לד) טוש"ע אה"ע סימן קכז סעיף ד וטוש"ע מ"מ סימן מג סעיף כ:

פסקי רי"ד

שאין לה לא כתב ולא לשון. או שכתבו לשם מלכות מדי או יון או שמנה לחרבן הבית או לבנינו ולא הזכירו בו שנת המלך המולך בבבל הוא פסול: אמר עולא מפני מה תקנו מלכות בגיטין משום שלום מלכות פי' שיאמרו כל כך חשובין אנו בעיניהם שכותבין זמן שטרותיהן על שמינו: ומשום שלום מלכות תצא והולד ממזר אין ר"מ לטעמיה דאמר רב המנונא משמיה דעולא אומר היה ר"מ כל המשנה ממטבע דאמרי' הולד כשר מודו התצא כדאמרינן לקמן בפ' המגרש (דף פו.) אפ"ה נהגו לכתוב למלכות יון ולא חיישינן לשלום מלכות משום דחזו דלא הוו קפדי עלייהו ואין לומר דוקא לשטרות קאמר ולא לגיטין דכל טעמא דמילתא אינו אלא משום שלום מלכות ואם לא חשו בשטרות לא יחושו בגיטין אלא הראי כל גט נהגו לכתוב למלכי יון וכיון דבמנהגא תליא מילתא לא חיישינן למתני' וגם מה שאנו נוהגין למנות לבריאת העולם בין לגיטין בין לשטרות כשר הוא ואין לחוש לשלום מלכות: **היה במזרח וכתב במערב** וכו'. מאן אילימא בעל היינו שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה אלא לאו סופר וכדאמר להו רב לספריה כי יתביתו בשילה כתביתו בשילה ואע"ג דמסירי לכו בשילה דמסירי לכו מילי בהינו וכי יתביתו בהינו כתביתו בהינו ואע"ג דמסירי לכו מילי בשילה פי' אם נמסר להם לכתוב גט לאשה בהינו באחד בניסן ואחרו לכתבו עד שבאו לשילה בעשרה בניסן שהן צריכין לכתוב הזמן בעשרה בניסן שאם יכתבו בא' בניסן הוה ליה נכתב ביום ונחתם בלילה דפסול וצריך להשוות זמן כתיבתו עם חתימתו והלכך כותבין בעשרה בניסן בזמן שכותבין אותו והלכך הן צריכין לכתוב שבשילה נכתב הגט שהרי בעשרה בניסן בשילה הן עומדין ואע"פ שהדברים נמסרו להן בהינו

מוסף תוספות

אתה יכול להזימה קי"ל דלא שמה עדות: [**מתני'**] **תצא מזה ומזה.** פי' אם נשאת בגט זה תצא מן השני מפני שנשאת בגט פסול דאע"פ שחזרו הראשון ונותן לה גט כשר אסורה היא לו מפני שנבעלה לו באיסור וכאשת איש המזנה תחת בעלה דיינינן לה שאסורה לבעל ואסורה לבועל ולראשון נמי אסורה לחזור מפני שזנתה תחתיו **וצריכה גט מזה ומזה** מן הראשון צריכה גט שהרי הראשון היה פסול ומן השני צריכה גט לא מביבעא בשלום מלכות או היה במזרח וכתב במערב שפסולין מדרבנן וכשרין הן מדאורייתא ותפסו בה קדושי שני שהיא צריכה גט ממנו אלא אפילו בשינה שמו ושמה שהוא פסול מדאורייתא והיא אשת איש ולא תפסי בה קדושי [שני] צריכה גט ממנו שמא יאמרו העולם גרישה הראשון בגט כשר ומש"ה נשאה השני ונכשיו אשת איש יצאה בלא גט הלכך משום גזרה זו אצרכוה גט מן השני כדאמרן בהאשה רבה (יבמות פח.) אין לה כתובה וכו' דמאי טעמא תקינו רבנן כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה הא תהא קלה וקלה: **ולא שירות ולא מזונות ולא בלאות.** מ"ש תנאי כתובה ככתובה: **ולא פירות.** פי' דין פירות שתקנו לאשה פדייה מן השביה תחת נכסי מלוג לא אית לה כלום: **ולא מזונות** אפילו לוותה ואכלה אינו משלם לה: **ולא בלאות** אפילו בלאותיה שהם בעין מנכסי נדוניתה קנסוה חכמים להפסידם מפני שנשאת בגט זה ולא הראהו לחכמים ואם נטלה מזה ומזה תחזיר ולא אמרינן מאי דתפס תפס והולד ממזר מזה ומזה מן השני הוי ממזר מדאורייתא היכא דהגט הוא פסול מדאורייתא כגון שינה שמו ושמה ובשלום מלכות והיה במזרח וכתב במערב שהוא פסול מדרבנן הוי ממזר מדרבנן ואסור בממזרת ואינו לוקח לו כשרה שהוא ממזר מדרבנן ולא ממזרת דמדאורייתא הוי כשר אלא לוקח גיורת דקהל גרים לא אקרי קהל וכן אם החזיר לה הראשון הוי ממזר מדרבנן לא זה וזה טמאין לה דאמר מר טמאה הוא לאשתו כשרה ואינו טמאה לאשתו פסולה ואפילו בגט פסול מדרבנן דמדאורייתא חזיא ליה ואמרינן לה יטמא מצוה ב"ד עוקרין דברי תורה בשב ואל תעשה: **ולא זה וזה זכאין במציאתה** מ"ט אמרו חכמים מציאת אשה לבעלה משום איבה הא תהוי לה איבה. **ולא במעשה ידיה** דמאי טעמא אמור רבנן מעשה ידיה לבעלה משום דקאכלה מזוני הכא כיון דמזוני לית לה מעשה ידיה לאו דידיה הוי: **ולא בהפרת נדרה.** טעמא מאי אמור רבנן בעל מיפר כדי שלא תתגנה על בעלה הכא תתגנה ותתגנה